

Treće uzimanje uzorka vode 17. 11. 2013. u jami Muda labudova

su iz jame uzorci vode na različitim dubinama, a njihov je sastav potom analiziran u laboratoriju Hrvatskih voda. Osim uzorkovanja vode zamijenjena je dotrajala i oštećena oprema do dubine od 480 m i ureden bivak na dubini od 300 m koji

su onečistili i devastirali puhovi. Karabineri i pločice koje su zamijenjene novima, poslana su na ispitivanje kako bi se utvrdila njihova nosivost.

Uz spomenuta istraživanja članovi SOŽ-a su posjetili Kitu Gačešinu i Munižabu.

Activities of the SO Željezničar at Crnopac in 2013

Because of the organization and participation at the »Lukina jama – sifon 2013« expedition, the members of SO Željezničar spent less time exploring Crnopac this year. There were several weekend-expeditions during which they visited the Jama vjetrova cave, finished the exploration of the Jama neiskusnih cave (around -50 m), found the entrance to another pit, found the entrance of the Burinka pit where they brought the equipment that was later used by the members of SOV. The members of SOŽ entered the Muda labudova pit on multiple occasions – to change the old and damaged ropes, to clean and rearrange the camp at -300 m that was ravaged by the dormice and to take the samples of water. The samples were brought to Hrvatske vode for analysis. The members of SOŽ also visited the Kita Gačešina – Draženova puhaljka cave system and the Munižaba cave.

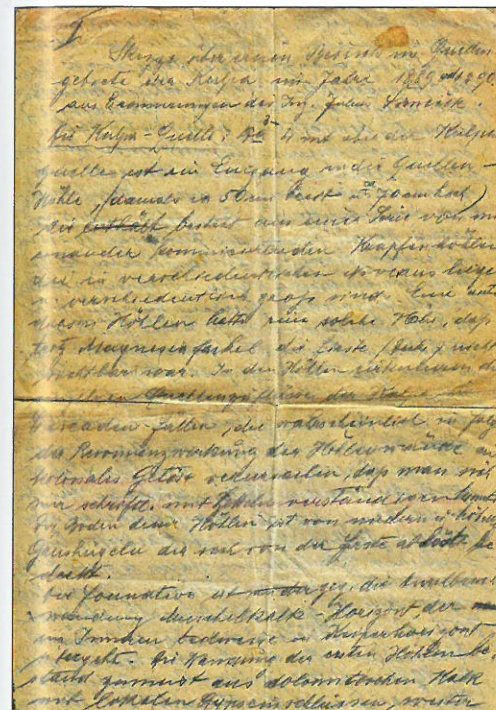
Je li riješena tajna Rezugarske jame?

Vlado Božić

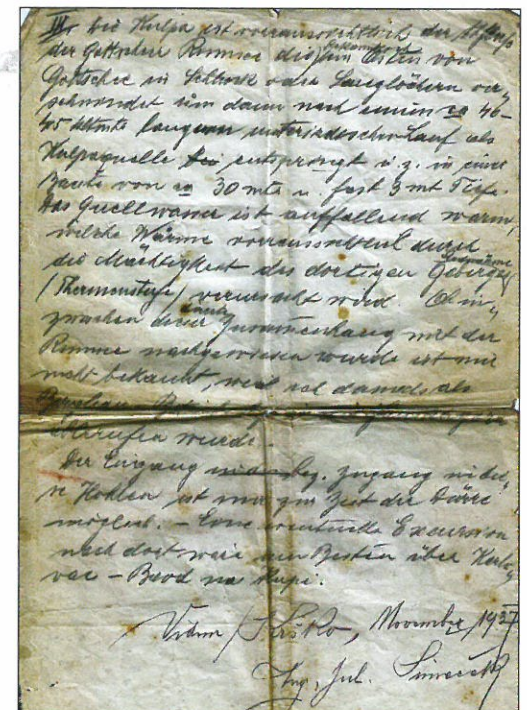
Špilja s pretpovijesnim crtežima ili gravurama u Hrvatskoj nema, ili barem do sada nisu nađene, pa je vijest o crtežu mamuta u nekoj špilji kod izvora Kupe pobudila zanimanje članova Speleološkog odsjeka HPD-a »Željezničar« u Zagrebu. Vijest je 2008. donio Branko Jalžić iz Hrvatskog prirodoslovnog muzeja (HPM), kamo je došlo pismo Bojana Pajkića, člana Društva Krajičke košenice iz sela Zakrajca Turkovskog pokraj Kuželja u Gorskom kotaru. Uz ovo pismo priložen je sličan tekst Željka Malnara, kao i životopis akademika Srečka Brodara. U Bojanovom pismu naglašeno je da je upućeno na više adresa u Hrvatskoj radi traženja suradnje za otkrivanje i istraživanje špilje, pa tako u NP Risnjak u Crnom Lugu, DISKF u Zagrebu, SD Samobor u Samoboru, SU Estavela

u Kastvu, HPM u Zagrebu i Institut za arheologiju u Zagrebu.

Prema podacima iz pisma stoji da je slovenski rudarski inženjer Julius Šimeček 1889. ili 1890. u jednoj špilji pokraj izvora Kupe našao crtež mamuta. O tom je nalazu Šimeček obavijestio slovenskog akademika Srečka Brodara, ali tek 1937., dakle skoro pola stoljeća nakon otkrića, i napisao pismo u kojem je to opisao (sada nije jasno kome je pismo upućeno, prim. autora). Iz pisma Bojana Pajnića vidljivo je da je prirodoslovac Srečko Brodar 25. srpnja 1938. organizirao prvi posjet izvoru Kupe, i još nekoliko tijekom godine, kojom prilikom je Alfred Šerko izradio skicu izvora Kupe s ucrtanim položajem špilje, tada nazvane Hajdučka pećina. Ta je skica poslužila kasnijim istraživačima za dalje istraživanje.

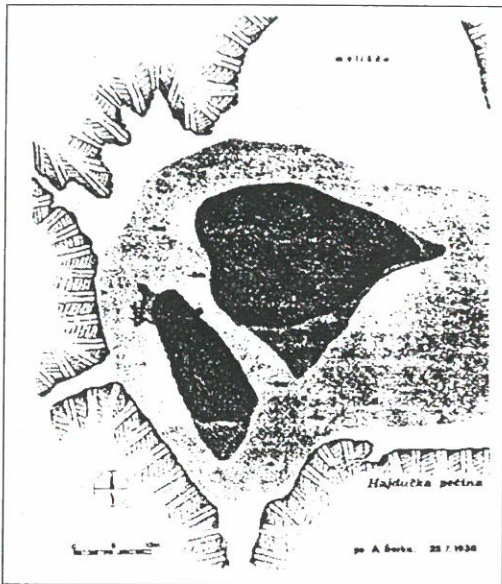

Početak pisma Juliusa Šimečka

Završetak pisma Juliusa Šimečka

Nacrt izvora Kupe s položajem Hajdučke pećine ili Rezugarske jame Mitje Brodara iz 1978.

U tim su istraživanjima još sudjelovali Drago Mušić, Oto Auman i drugi. Srećko Brodar je navodno tu vijest, mnogo kasnije, nakon Drugog svjetskog rata, prenio i tada mladom geologu Mirku Malezu, ali nije poznato je li on išta poduzeo s tim u vezi.

U Bojanovom pismu stoji da se 14. travnja 1976. na izvor Kupe uputila nova ekipa slovenskih arheologa: dr. Mitja Brodar, dr. Ivan Turk i dr. Janez Dirjec, sa slovenskim speleolozima. Oni su našli špilju ali ne i mamutov crtež. Mitja Brodar je o tom istraživanju objavio članak 1978. u slovenskom Arheološkom vestniku. Nakon njih je špilju i crtež tražio još niz raznih istraživača, npr. speleolozi iz Kočevja, speleolog i ronilac Andrej Gaspari, Slavko Malnar, Jože Ožura, Anton Ožbolt i dr. Špilju su tražili i gorskokotarski znatizeljnici, među njima i planinar i spašavatelj Ivan Šnajdar iz Delnica (on je s našim Brankom Abramovićem u špilji Muževa hižica 2005. našao čamce na dnu isušenog jezera), koji je izradio i

Pogled na izvor Kupe s ulaza u špilju

skicu jedne male špilje pokraj izvora Kupe, nadajući se naći crtež mamuta. Naravno, špilju i crtež tražili su, i još traže, članovi Društva Krajčke košenice, koji zahvaljuju na pomoći Marku Smoletu, Damiru Ožuri, Petru Kodermacu i Arnetu Hodaliću.

Sumnjalo se da nije nađena prava špilja jer, kako piše Bojan, neki stanovnici naselja bliže izvoru Kupe navodno pričaju da u okolici ima još špilja i s drugim špiljskim crtežima.

Potaknuti takvim pričama i mi, članovi SO-a Željezničar, uputili smo se na izvor Kupe. Ekipu su 7. prosinca 2008. sačinjavali Zoran Bolonić - Coki, Boris Lepad - Deda, Damir Lovretić - Fric i ja, Vlado Božić - Boltek. Po opisu Mitje Brodara lako samo pronašli špilju i razgledali je. To je špilja koju stanovnici obližnjeg sela Razloge zovu Rezugarska jama (Razloge zovu Rezuge, a špilju jama), a Mitja Brodar ju je nazvao Hajdučka pećina, jer ju i tako, navodno, neki nazivaju. Špilja se nalazi svega desetak metara južno od izvora, oko 3-4 m iznad razine vode, malog, polukružnog otvora, širokog oko 70 cm i visokog oko 50 cm. Nakon oko 3 m puzanja čovjek može ustati i hodati daljih 3-4 m, a onda opet mora puzati još 2-3 m i dalje ne može zbog suženja. Na ovom »visokom« dijelu špilje, visokom oko 3 m, ali uskom svega oko 90-100 cm, stijene su raspucane, pune pukotina dubokih 2-4 mm, mjestimično i dubljih, vlažne i mjestimično blatne. To je dakle jedini dio špilje gdje bi mogao biti neki crtež. Unatoč pomnom pregledavanju i fotografiranju tih pukotina, nadajući se da one tvore neki crtež, ništa takvo nije nađeno, a tražila su ga tri iskusna speleologa: Zoran Bolonić, Damir Lovretić i ja, Vlado Božić.

Špilju smo ponovno posjetili 25. lipnja 2012. mi Željezničari. U nju su ovaj puta ušli Danijel Malenica - Buraz i Ivan Ožetski (akademski slikar) te pažljivo pretraživali izbrazdane stijene. Unatoč polusatnog boravka u špilji nikakve isprekidane crvenosmede crte nisu našli, kao niti oblik neke životinje koji bi tvorile prirodne pukotine u stijeni. Ako je ikada netko u brazde pukotina stavio neke crte crvenosmede boje, to je od tada voda isprala, a ako je to samo bila bujna mašta nekog posjetitelja, onda ovi sadašnji speleolozi nemaju takvu maštu i nisu doživjeli to isto. Naravno, cijela je stijena detaljno fotografirana,

Speleolozi pred ulazom u špilju

pa ni naknadno njihovo pregledavanje nije dalo željenog rezultata.

Kako nismo našli ono što smo tražili, posumnjali smo u opis špilje. Sjetili smo se da je Mitja Brodar za izvor svojih podataka naveo pismo Juliusa Šimečeka iz 1937., koje se sada nalazi u Posavskom muzeju u Brežicama. Pismom sam zamolio kopiju tog pisma i ljubaznošću muzejskog osoblja odmah (7. rujna 2012.) dobio njegovu kopiju elektronskom poštom. Pismo je pisano na žutom papiru, ili je požutjelo tokom vremena, na kojem je plavom tintom, njemačkim jezikom rukom napisan tekst. Nažalost, tinta je na mnogim mjestima izbledjela pa su neke riječi teško čitljive ili potpuno nečitljive. Kolega Hrvoje Grgić uspio je računalom tekst malo izoštriti i učiniti ga čitljivijim, ali zbog rukom pisanog teksta neke riječi nije bilo moguće odgonetnuti. U pomoć mi je priskočio rođeni Nijemac - Kai Dallmann, profesor na Njemačkom institutu u Zagrebu, koji je, uz pomoć svoje majke Njemice, odgonetnuo gotovo cijeli tekst.

Tada sam mogao pročitati i prevesti originalni Šimečekov tekst. Iz opisa položaja špilje jasno je da smo svi koji smo špilju tražili bili u

Ulaz u špilju

pravoj špilji, jedino što nismo našli crtež. Treba podsjetiti da je Julius Šimeček po struci bio rudarski inženjer, tada mlad i neiskusni. Ono što je vidio uz treperavo svjetlo magnezijske baklje ili,

Dio stijene u kojoj smo tražili mamuta

bolje reći, čega se sjećao poslije 47 ili 48 godina, napisao je u studenom 1937. u Videm Krškom. Dio teksta koji se odnosi na »mamuta« opisao je ovako (u slobodnom prijevodu): .....«U jednoj uskoj špilji bilo je čudnih oblika, grebenastih zidova u obliku češlja, s brazdama dubokim 10-15 cm i grebenima pomaknutim jedan od drugoga oko pola stope. U tim, gotovo paralelnim brazdama tekle su kapljice vode posredstvom adhezije u razmacima od oko pola stope, što je stvaralo fascinantan ugođaj. Uslijed loma svjetla na mjestima zapriječenog vodenog toka stvarala se kišna duga. Kod čišćenje protoka vode u času prekida svjetla u špilji sam uočio crvenosmede crte, za koje sam prvotno smatrao da su tanke Galmer .....nečitko....., ali kad sam bolje pogledao bile su to isprekidane konture jedne jako velike životinje, s prisutnim kljovama sve do poda špilje, vrlo slično mamutu».

Ni ponovnim pregledom fotografija niti čitanjem Šimečekovog pisma nismo mogli dokučiti gdje bi mogle biti te tajanstvene isprekidane crte koje oblikuju mamuta. Sigurno je da sada u ovoj špilji nema vidljivih crvenosmedih isprekidanih crta pa možemo zaključiti da nema ni tog »mamuta«.

Koliko mi je poznato, nakon ovog pisma Bojana Pajnića iz 2008., nitko drugi nije poduzeo nova istraživanja, ili se barem o tome nigdje nije pisalo.

Detaljno pretraživanje stijene u kojoj bi mogao biti crtež mamuta

Zbog toga bih kao zaključak mogao reći da je Julius Šimeček 1889. ili 1890. imao buuuujnu maštu ili se 1937. godine, kada je pisao ovo

pismo, slabo sjećao svog doživljaja. Nažalost, sada znamo da ono što je u svojoj mašti vidio g. Šimeček mi ne možemo doživjeti.

Nadam se da je ovim riješen još jedan upitnik koji je godinama zaokupljao slovenske i hrvatske speleologe.

Ili možda nije? Ako netko sumnja neka traži i dalje.

Literatura

- Šimeček J., 1937: Skizze über einem Besuch im Quellengebiet der Kulpa im Jahre 1889. oder 1890., list 1-2. Posavski muzej Brežice
- Brodar M., 1978: Rezugarska jama. Arheološki vestnik, XXIX, str. 729-734, Ljubljana
- Pajnič B., 2008: Paleolitska slika mamuta u Rezugarskoj jami. Društvo Krajčke Košenice, Zakrajc Turkovski 7, 51302 Kuželj

Is the Mystery of the Rezugarska Jama Cave Solved?

The letter from Bojan Pajkić, the member of the society Krajčke košanice from the village Zakrajac Turkovski, near Kuželj in Gorski kotar, was the reason to start searching for a cave with the drawing of the mammoth again in 2008. Mining engineer Julius Šimeček saw a drawing that looked like a mammoth in some cave near the source of Kupa in 1889 or 1890. The first search for the cave started in 1937, following the letter from Julius Šimeček. A number of curious people were searching for the cave, including the Slovenian scientist who published the results of their research in 1978, but they did not find the drawing. The members of SO Željezničar visited the cave twice in 2008 and 2012, but neither they could find the drawing. The cave is now called Rezugarska jama or Hajdučka špilja and it corresponds to the description given by Julius Šimeček. If the drawing ever existed, it was probably washed away or it has disappeared in some other way, but the most probable answer is that it was a figment of the imagination of a man who did not know how to interpret what he saw with the shivering light of the torch. That solves the mystery of the Rezugarska jama, but those who want can still look for the drawing.